

ALLARIZ

A Reserva da Biosfera Área de Allariz (declarada pola UNESCO no 2005), é un territorio de enorme importancia bioxeográfica, xa que é fronteiroiro entre as dúas grandes rexións que coexisten na Península Ibérica, a mediterránea e a eurosiberiana.

No concello de Allariz atopamos un factor xeográfico singular que ten marcado o devir do territorio ao longo dos séculos, e segue a ser hoxe motor de desenvolvemento: o Río Arnoia. Entorno a el vértense os seus 92 núcleos de poboación dos cales destaca a propia vila de Allariz, pero tamén outros tan singulares como San Salvador dos Penedos, Santa Mariña de Augas Santas e o propio Castro de Armea.

Allariz, que foi Vila e Corte na Baixa Idade Media, obtivo o seu foro no s. XII de mans do rei Afonso VII, chegando a ser un importante centro político e comercial, como o demostra a súa importante xudaría. A presenza xudía deu lugar á lenda de Xan de Arzúa e á Festa do Boi, que se mantén dende 1317.

A súa poboación pasou por momentos de gran pulo, coa construción de casas nobres e o Mosteiro de Santa Clara, na Idade Media, chegando aos 10.000 habitantes na primeira metade do s. XX, relacionados co comercio do liño, e posteriormente coa industria do curtido, da que chegaron a existir 52 fábricas no termo municipal.

Tras isto Allariz, como a maior parte do interior de Galicia amorteceu, vendo marchar os seus fillos camiño da emigración ao longo do s. XX. Cando a poboación xa por pouco superaba os 5.000 habitantes, no 1989, a veciñanza foi quen de poñer en valor o seu patrimonio secular. Empezando polas construcións abandonadas do entorno do Río Arnoia: curtidoiros, muíños, presas. Continuando pola recuperación do seu Casco Histórico, que pasou en moitos casos das silveiras a ser un importante polo de desenvolvemento económico, co seu centro de *outlets*, locais hostaleiros, e hospedaxes con encanto, espazos de artesanía, etc.

É a aposta decidida por un medio rural que estaba a quedar exánime, poñendo en marcha novas iniciativas como a carne de boi, o Ecoespazo do Rexo, a cervexa artesanal, transformados de castaña, queixo de ovella, rebaños extensivos, etc. Todas elas deron lugar a ilusiónantes propostas de futuro, que aproveitan a incontestable contorna natural (sebes, bosque de ribeira e touzas), o seu coidado, e a aposta pola calidade de vida a través dos servizos públicos, o desenvolvemento de actividades etnográficas e culturais, e o dinamismo económico do territorio.

Este conxunto de medidas fixeron remozar a poboación e conqueriron que este concello sexa hoxe un exemplo a seguir, na procura de espazos onde os cidadáns podan desenvolverse dun xeito respectuoso coa súa contorna e con eles mesmos.

Tecto de Bernardo Varela López, Enxeñeiro de Montes

A "Vila Alaricii", posiblemente de orixe sueva, convértese en enclave real da monarquía galega a finais do século XI. No século XIII amurállase e vive un segundo esplendor no século XVIII coa construción de torres e casas blasonadas dentro e fóra dos seus muros.

VISTA DE ALLARIZ DESDE O CASTELO

VISTA DE ALLARIZ DESDE PENAMÁ

CURTIDOIRO

VIVENDAS REHABILITADAS

ACEARRICA

RESTOS DO CASTELO DE ALLARIZ

ECOSPAZO DO REXO

O río Arnoia foi o fío condutor e fonte de enerxía das fábricas de coiros, dos muíños e das minicentrais caseiras, un elemento vital para o sustento económico tradicional da vila.

O planeamento urbanístico aprobado no ano 1994 propón ordenar sen alterar o modelo tradicional de asentamento, mellorar a calidade de vida das persoas e protexer os recursos naturais e culturais. Os espazos verdes e as zonas de espaxamento no centro urbano combinanse con edificios rehabilitados destinados a novos usos, novas edificacións integradas e apartamentos fóra do entramado histórico.

O montículo granítico do Castelo preside a volta do Arnoia ao seu paso por Allariz. No seu cume, posíble recinto castrexo, ergueuse na Baixa Idade Media unha fortaleza que dominaba o paso do río e serviu de defensa á vila.

O artista vasco Agustín Ibarrola realizou unha intervención creativa de *land art* no bosque de ribeira do río Arnoia.

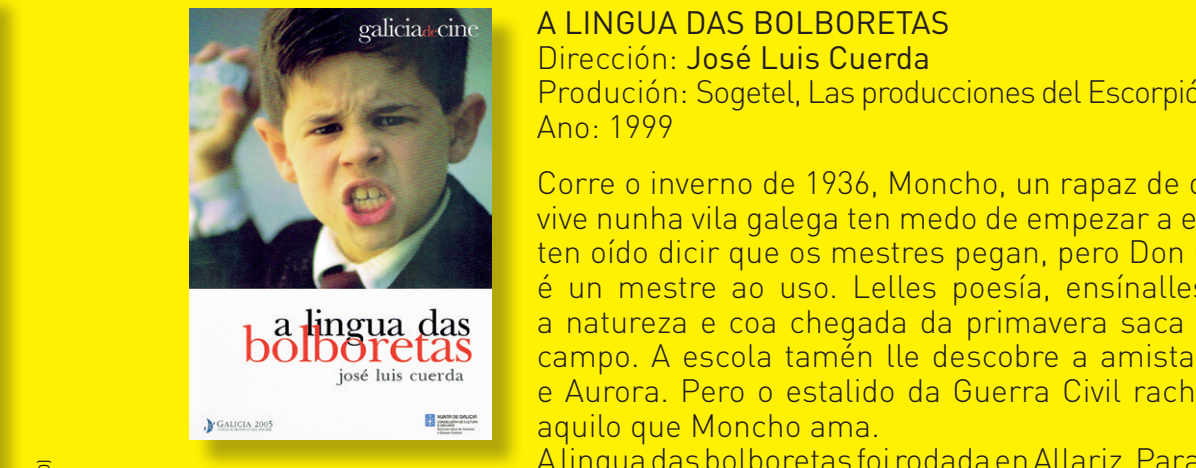
Allariz aséntase no val do río Arnoia, que baña o centro histórico polo seu lado norte e noroeste. Nas marxes do río atopamos amieiros, salgueiros e freixos. A recuperación das ribeiras supuxo a creación de espazos verdes para o uso da cidadanía.

Eu son un río, un río feliz e algareiro que, chip chop, churrín churrín, glupín glupín ... , pinga a pinga, vou saíndo da escuridade da terra, onde a dicir verdade estaba moi a gusto, bastante quentíño e sen tantos sobresaltos como os que ás veces teño no decorrer do meu serpenteante camiño. Así que de min non se pode dicir iso de naceu tal día daquel ano. Eu estou nacendo continuamente, como ben se pode comprender. Moi amodiño, as pérolas de auga, que son brillantes e transparentes como cristais de rocha, van xurdindo do fondo da Terra, unha a unha, ata formaren un diminuto regachiño, fresco e anxeoso, que busca incansablemente as fírgolas axeitadas que o conduzan ó exterior. É coma se a Terra sangrase. O sair fóra, a luz do sol deslúmbreme e estou uns momentos sen saber onde me atopo nin o que teño que facer. Así empeza a miña vida. Eu nazo do interior da Terra, pero non me fago alí. Resulta que as miñas orixes están nas nubes. Non é porque eu ande sempre despistado que

ÁLAMOS Óleo sobre lenzo
José Ramón Morquecho (Pontevedra 1946)

A LINGUA DAS BOLBORETAS
Dirección: José Luis Cuerda
Producción: Sogetel, Las producciones del Escorpión e Grupo Voz
Ano: 1999

Corre o inverno de 1936, Moncho, un rapaz de oito anos que vive nunha vila galega ten medo de empezar a escola porque ten oído dicir que os mestres pegan, pero Don Gregorio non é un mestre ao uso. Lelles poesía, ensínalles a observar a natureza e coa chegada da primavera saca as clases ao campo. A escola tamén lle descobre a amizade de Roque e Aurora. Pero o estalido da Guerra Civil rachará con todo aquilo que Moncho ama.

A lingua das bolboretas foi rodada en Allariz. Para iso contouse cos veciños para facer de extras e transformouse o aspecto da vila para asemellala a unha dos anos 1930. As rúas cubríronse de palla e terra, cortouse o tráfico no centro e o Concello tivo que retirar todos os farois, as papelerías, os colectores e os sinais de tráfico durante a rodaxe. Esta circunstancia foi aproveitada para substituílos por outros máis discretos e máis acordes co casco histórico.

MEMORIAS DUN RÍO
Antón Cortizas Amado, Ed. SM, 1989, ISBN 84-348-2701-8

PAISAJE DE RÍO CON BARCA. Óleo sobre lenzo (38x49)
Ovidio Murguía (Dodro 1871 - A Coruña 1900)

Os Xuqueiros
A Frieira
A Acea
O Mato
Allariz
Vilar Fondevila

Ano 2011

PNOA ©IGN

Decorado 1/25000

©IGN - Ano 2007

CARTOGRAFÍA 1/50000

10.000 AÑOS CUATERNARIA (NEOZOICO)

